

Motion till riksdagen 2021/22:4164

av **Roland Utbult m.fl. (KD)**

Politik för ett stärkt civilsamhälle

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att tillräcklig hänsyn tas till civilsamhällets särart och betydelse i utredningar och regelgivning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analys av konsekvenser för det civila samhället vid utformning av politik och regelgivning ska genomföras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda huruvida det bör införas en författningsreglerad definition av arbetsintegrerande sociala företag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad statistik genom att tydliggöra civilsamhällets del i upphandlingsstatistiken och genom att utreda hur det civila samhällets samhällsekonomiska värde ska mätas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en utvärdering av effekten av de nya reglerna för upphandling av vissa sociala tjänster och andra särskilda tjänster under tröskelvärdet och hur dessa har påverkat den idéburna sektorns möjligheter att delta i upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i fall utvärderingen visar små eller inga förbättringar för den idéburna sektorn bör regeringen på nytt överväga en ordning där upphandlingar av vissa välfärdstjänster under tröskelvärdet helt undantas från LOU och komma med förslag på hur detta kan genomföras och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utvärdera förslaget att reservera upphandlingar av vissa tjänster i LOU och särskilt effekten av den föreslagna treårsregeln och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett tydliggörande av hur ett ideellt offentligt partnerskap (IOP) ska kunna genomföras inom ramen för dagens

- lagstiftning eller med de förändringar av lagstiftningen som krävs för att formen ska kunna användas och utvecklas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning av förstärkt kunskap hos offentliga aktörer för att man bättre ska förstå civilsamhällets särart samt om ytterligare utredning av minskat regelkrångel och förenklade bidragsansökningar för civilsamhällets organisationer och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att införa en statlig investeringsfond för den ideella sektorn och tillkännager detta för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna civilsamhällets ställning i förhållande till näringslivet och det offentliga och tillkännager detta för regeringen.
  12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bibehållen infrastruktur för kontanter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har ett starkt och livaktigt civilsamhälle. Det ideella engagemanget är högt och stabilt. 51 procent av den vuxna befolkningen gjorde ideellt arbete vid något tillfälle under 2019, enligt rapporten Medborgerligt engagemang i Sverige 1992–2019 från Ersta Sköndal Bräcke högskola. För oss kristdemokrater är det civila samhället en av samhällets grundbultar – familjen, idrottsföreningar, idéburna sociala organisationer och företag, trossamfund och kulturorganisationer är röstbärare, opinionsbildare och utförare inom välfärden. Under pandemin har civilsamhället drabbats hårt på grund av restriktionerna, vilket bland annat påverkat ekonomin. Samtidigt har människors engagemang tagit sig nya uttryck, som att hjälpa en isolerad granne att handla. Civilsamhället har gjort avgörande insatser under pandemin och fortsätter att bidra.

Samhället är så mycket mer än det offentliga, alltså stat, regioner och kommuner. De ideella organisationerna är centrala i demokratiarbetet. Genom sitt arbete upprätthåller de demokratiska traditioner, liksom kunskap om förenings- och mötesfrihet och opinionsbildning.

Ibland kan det hos vissa låta som om civilsamhället bara är en fritidsaktivitet, ett litet sidospår till det som sker inom den offentliga sfären eller i den individuella. Vi menar att civilsamhället är något mycket viktigare. Det är här grunden läggs för demokrati, medmänsklighet och ett fungerande Sverige. Kristdemokraternas politik strävar därför efter att stärka det civila samhället och därmed de mellanmännsliga kontakterna.

Att oberoende från andra människor skulle leda till lycka är en missuppfattning. Starka relationer är ett så grundläggande mänskligt behov att det till och med går att mäta i livslängd. Social isolering har värre hälsoeffekter än fetma och är ungefär lika allvarligt som rökning och missbruk av alkohol. Människan växer i relationer. En politik vars konsekvens blir att de mellanmännsliga banden försvagas kan aldrig kompenseras med att banden till offentliga institutioner stärks eller genom att skjuta till ytterligare bidrag. Det offentliga kan från mänsklig synvinkel bara vara ett komplement – inte utgöra samhällets grund.

Kristdemokraternas människosyn utgår ifrån den kristna värdegrunden och från personalismen, att varje människa är en unik och oersättlig individ och har samma absoluta och okränkbara värde oavsett kön, ålder, social position, etnisk och religiös tillhörighet eller sexuell identitet. Människovärdet är knutet till existensen, inte till olika stadier eller situationer i den enskilda människans livscykel eller till hennes förmågor eller egenskaper. Varje person har universella rättigheter och skyldigheter, men hon utvecklas i familjen och i andra naturliga gemenskaper. Det är i familjerna, grannsamverkan, folkrörelserna, de ideella organisationerna, i trossamfunden och deras lokala församlingar, i kooperativen, stiftelserna, de politiska partierna m.m. som vi odlar vår grundläggande etik och våra demokratiska traditioner. Sådana naturliga gemenskaper utgör stommen i samhället och ska, enligt oss kristdemokrater, ges rätt och möjligheter att förverkliga sin fulla potential. Det är i dem vi bygger och stärker tilliten mellan människor. Här lär vi oss samarbete och konflikthantering. Det är bl.a. därför Kristdemokraterna så starkt betonar det civila samhällets betydelse. Den mest grundläggande gemenskapen är familjen. I denna lilla grupp får familjemedlemmarna möjlighet att möta kärlek, omtanke och förståelse, men också att ställas inför krav och ta ansvar.

En av politikens viktigaste uppgifter är att värna dessa frivilliga sammanslutningars oberoende, att stärka dem och förenkla deras verksamhet. Kristdemokraterna är den politiska röst som tydligast har agerat för ett starkt civilsamhälle.

Ett stärkt civilsamhälle

Utredningen ”Palett för ett stärkt civilsamhälle” från 2016 gör en gedigen genomgång av civilsamhällets förutsättningar och behov, och kommer med ett antal förslag på hur civilsamhällets aktörer ska få en utökad roll i samhället. Utredningen behandlades nästan två år efter remisstidens slut, och ledde till en skrivelse. Därmed skickar regeringen en signal om att civilsamhällesfrågorna inte är prioriterade.

Förutom regeringens senfärdighet svarade skrivelsen inte upp mot de förslag som utredningen lade fram på ett antal områden. Utredningen föreslog att det ska införas ett krav i kommittéförordningen (1998:1474) på att om förslagen i en utredning har betydelse för villkoren för det civila samhällets organisationer ska också konsekvenserna för det civila samhället redovisas. Utredningen föreslog också att det i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska införas ett krav på förvaltningsmyndigheter att i samband med regelgivning kartlägga vilka ekonomiska och andra konsekvenser ett genomförande av de nya eller ändrade reglerna får för organisationer inom det civila samhället. Utredningen redogör vidare för hur det finns tendenser till att föreningar i allt högre grad likställs med företag i myndigheters ögon exempelvis genom att civilsamhällets organisationer upplever att de drabbas av regelverk som inte är anpassade efter civilsamhällets förutsättningar.

Kristdemokraterna vill gärna se att civilsamhällets aktörer tar större plats i samhället. Inom vård och omsorg är inslaget av idéburna aktörer t.ex. litet i internationell jämförelse. Tittar man på välfärdsutförandet i Sverige totalt sett står den idéburna sektorn bara för knappt 3 procent. För att skapa förutsättningar för civilsamhället att växa vill Kristdemokraterna säkerställa att tillräcklig hänsyn tas till civilsamhällets särart och betydelse i utredningar och regelgivning. Vi anser att detta förslag bör genomföras och vill att regeringen snarast återkommer med ett sådant förslag.

För oss kristdemokrater är civilsamhället en av samhällets grundbultar. Samtidigt har civilsamhället i Sverige drabbats hårt ekonomiskt under pandemin. Verksamheterna

har inte kunnat fungera normalt och behovet av att ställa om har varit stort. Ändå har man fortsatt att kämpa med minskande resurser och stora utmaningar. För 2021 omfördelade Kristdemokraterna en del av regeringens kulturmiljard till det civila samhället, och för 2022 gör vi på liknande sätt en prioritet att de civila aktörerna behöver få ett ökat stöd på anslag 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler, 13:3 Stöd till friluftorganisationer, 13:5 Insatser för den ideella sektorn, 9:2 Stöd till trossamfund och 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Tillväxtverkets rapport från 2021 visar att det finns ungefär 2 000 sociala företag, som inkluderar idéburna välfärdsaktörer, techbolag och arbetsintegrerande sociala företag¹. Kristdemokraterna ser gärna att fler sociala företag, och då gärna arbetsintegrerande företag, växer fram, då de bedöms sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för vissa grupper arbetssökande. Idén med dessa företag är att ge en långsiktig plats för personer som oftast inte haft ett arbete på mycket lång tid.

Vi ser positivt på att regeringen 2018 antog ”En strategi för sociala företag – ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social innovation”. Vi välkomnar även det regeringsuppdrag som Tillväxtverket haft 2018–2020 att främja socialt företagande och samhälls-entreprenörskap. Utvärderingen visar att arbetet resulterat i en klar kunskaps-höjning hos de sociala företagen och offentliga och privata aktörer samt en breddad marknad och en positiv utveckling av strategins övriga prioriterade områden. I en slutrapport från februari 2021 gör Tillväxtverket följande rekommendationer: Upphandlingsmyndigheten får utökade resurser för kunskapshöjande insatser till offentliga aktörer om potentialen i att göra affärer med sociala företag och därigenom bidra till att nå Agenda 2030-målen². Kristdemokraterna är positiva till insatser som stimulerar fler arbetsintegrerande sociala företag att starta och att kunskapen ökat i den offentliga sektorn kring dessa företag. Vi anser att det även är angeläget att underlätta beslutsfattandet kring anvisningar av arbetssökande till dessa företag. Vi ser också det som positivt att Tillväxtverket rekommenderar regeringen att både finansiera en nationell samordning för strategins implementering och att fastställa en författningsreglerad definition av arbetsintegrerande sociala företag.

Kristdemokraterna anser att det är mycket angeläget att förbättra statistiken om det civila samhället. Regeringen har inte gjort tillräckligt i detta hänseende. De förbättringar på detta område som bör ske är en komplettering av den nationella upphandlingsstatistiken. Det är angeläget att detta sker, då det är en förutsättning för korrekt analys och kunskapsspridning om dessa aktörer. Två viktiga delar på området saknas dock. Den nationella upphandlingsstatistiken bör kompletteras med uppgifter om civilsamhällets deltagande i offentlig upphandling och det bör utredas hur civilsamhällets samhällsekonomiska värde kan mätas. Civilsamhällets ställning kan enligt utredningen stärkas om sektorns samhällsekonomiska värde kan kvantifieras på samma sätt som andra sektors värde.

¹ Sociala företag i Sverige – kartläggning och dialog om definition, Tillväxtverket, februari 2021.

² <https://tillvaxtverket.se/download/18.29ac13dc177db549d2a5c2f1/1615991296297/Slutrapport%20uppdrag%20socialt%20f%C3%B6retagande%20%C3%84%202018-257-11.pdf>.

Underlätta för civilsamhället att delta i upphandlingar

En mångfald av aktörer i välfärdssektorn är en självklarhet. Mångfalden ska utgöras av offentliga och privata aktörer samt civilsamhällets ideella aktörer, som tillsammans skapar en bred bas av idéer och valmöjligheter för brukare och elever.

Nära var tredje elev i fristående skolor går i en skola som drivs av organisationer i det civila samhället enligt rapporten Mångfald och enfald. Det är ideella organisationer, kooperativ, stiftelser osv. som har en viktig roll och skapar goda värden för elever och brukare runt om i Sverige. Men när fokus hamnar på vinstutdelning hamnar dessa aktörer lätt i skymundan då deras vinster återinvesteras i verksamheten. Samtidigt har andelen skolor utan vinstsyfte minskat avsevärt de senaste åren. Medan en av friskole-reformens bärande intentioner var att säkra en pedagogisk och idémässig mångfald av aktörer – också fler idéburna aktörer – så ser vi att utvecklingen går mot större koncerner med färre ägare. Vi ser en liknande utveckling på vård- och omsorgsområdet. Huvuddelen av de nya vård- och omsorgsaktörer som tillkommer är privata företag.

Privata företag spelar en viktig roll i välfärden, men mångfalden av aktörer måste även innebära att ideella krafter får betydande utrymme att verka. Dessa har ofta högt förtroende hos medborgarna att driva viktiga välfärdsverksamheter utan vinstsyfte och med stora mervärden i form av en tydlig idémässig grund och tradition kring sin verksamhet. Dessa aktörers möjligheter att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet tycks dock minska och potentialen tas inte fullt ut till vara. Det är en utveckling som måste brytas.

Ideella aktörer kan ha en organisatorisk effektivitet och smidighet som liknar de vanliga företagens, samtidigt som de ofta har en tradition av mer öppenhet genom tydliga värdebaserade mål för sin verksamhet. Värt att notera är att Sverige skiljer ut sig avsevärt gentemot övriga västvärlden när det gäller inslagen av icke-vinstdrivande aktörer inom vård och omsorg. Betydligt lägre andel i vårt land drivs av icke-vinstdrivande ideella aktörer än i snart sagt varje jämförbart land.

Vi anser därför att det är viktigt att regelverket tar särskild hänsyn till hur dessa aktörer påverkas och att förändringar av regelverket underlättar för ideella aktörer att verka.

Förenklad upphandling under tröskelvärdet

2017 beslutade regeringen att en utredare skulle göra en översyn av de bestämmelser i upphandlingslagarna som reglerar upphandlingar under EU:s tröskelvärden, i syfte att göra regelverket enklare och mer flexibelt. Den så kallade förenklingsutredningen föreslog i betänkandet SOU 2018:44 att direktupphandlingsgränserna för sociala tjänster och andra särskilda tjänster enligt LOU och lagen om upphandling inom försörjningssektorerna ska höjas upp till tillämpliga tröskelvärden. I september i år kom regeringen med förslag i en proposition om att göra regelverket för offentliga upphandlingar under EU:s tröskelvärden enklare och mer flexibelt. De förslag som regeringen för fram motsvarar i stor utsträckning förenklingsutredningens förslag. Kristdemokraterna kommer att ta ställning till regeringens förslag i en följdmotion.

I juni 2018 gav riksdagen bifall till regeringens förslag om att upphandlingar av välfärdstjänster som understiger EU:s tröskelvärde på 750 000 euro ska undantas från ordinarie regler gällande lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, förkortad LOU, och i stället enbart ställas under ett ”fåtal regler”.

Vi ansåg att det fanns en god ambition i förslaget om att underlätta för mindre upphandlingar. Samtidigt fanns en farhåga bland civilsamhällesaktörerna om att förslagen inte skulle uppnå syftet att i praktiken underlätta för ideella – och mer specifikt små – idéburna aktörer. Vi menade i vår följdmotion därför att en utvärdering borde genomföras av effekterna av de nya reglerna för upphandling av vissa sociala tjänster och andra särskilda tjänster under tröskelvärden och hur dessa påverkat den idéburna sektorns möjligheter att delta i upphandlingar. Om en utvärdering visar små eller inga förbättringar för sektorn bör det på nytt övervägas en ordning där upphandlingar under tröskelvärden av de välfärdstjänster som anges i proposition 2017/18:158 om ökade tillståndskrav och särskilda regler för upphandling helt kan undantas från LOU, detta i enlighet med förslag i utredningen Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13). Ett sådant undantag skulle kunna ge ökad frihet och en förbättring för sektorn.

Reserverade upphandlingar och kontrakt

Regeringen har också föreslagit att det inom LOU-direktivets bestämmelser möjliggörs att reservera upphandlingar till välfärdstjänster. Förslaget innebär att upphandlande myndigheter ska kunna rikta en upphandling till en viss organisation som uppfyller vissa krav, vilket skulle kunna underlätta för kommuner och öka möjligheterna för idéburen sektor. Vi anser även här att intentionerna med förslaget är goda. En majoritet av remissinstanserna menade att förslaget kan underlätta för idéburen sektor, däribland branschorganisationen Famna som anser att förslaget innebär att det blir märkbart lättare för den upphandlande myndigheten att ingå samverkan med idéburen sektor. Men det finns också remisskritik mot förslagets tänkbara effekter.

Sveriges advokatsamfund, Vårdföretagarna, Almega m.fl. ifrågasätter förslagets effekt och menar att begränsningarna och den i EU-regelverket stipulerade treårsgränsen på kontraktets längd innebär en rad problem. Det senare innebär att ett kontrakt bara får gälla under tre år och att den aktör som fått ett kontrakt för en viss tjänst inte på nytt ska få ett kontrakt för en sådan tjänst tilldelat. Det riskerar att minska kontinuiteten och försvåra för verksamhetens långsiktighet. Små ideella aktörers möjlighet att anskaffa kapital blir därmed sämre och verksamheten skör då ett kontrakt löper ut efter kort tid, utan möjlighet till direkt förlängning. Därför ser vi det som viktigt att de föreslagna bestämmelserna utvärderas.

Den utvärdering som bör göras ska fokusera på de reserverade kontraktens effekt på idéburen sektor, samt särskilt effekterna av den treårsregel som är en del av LOU-direktivet. Skulle det visa sig att regeln behöver ändras bör regeringen i så fall driva frågan i EU-sammanhang.

Möjliggör IOP i dagens lagstiftning

Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med ett tydliggörande av hur ett IOP – idéburet offentligt partnerskap – kan genomföras inom ramen för dagens lagstiftning, eller med de förändringar av lagstiftning som krävs för att formen ska kunna användas mer frekvent och utvecklas.

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en samverkansmodell mellan det offentliga och den idéburna sektorn med social inriktning. Modellen funkar så att parterna identifierar ett samhällsproblem där den idéburna aktören har ett unikt angreppssätt på

frågan som inte kan åstadkommas av annan offentlig aktör. I parternas avtal stipuleras hur de ska bidra till en lösning och styrning av projektet.

I utredningen ”Palett för ett stärkt civilsamhälle” framkommer att rättsläget på området är oklart och det saknas praxis vad gäller IOP. De rättsliga förutsättningarna måste därför bedömas för varje enskilt partnerskap för att säkerställa att det inte strider mot upphandlings- eller statsstödsreglerna. Pågående rättsfall har också skapat en stor osäkerhet om vad som gäller, vilket lagt en tydlig hämsko på utvecklingen. Med lagmässiga förändringar skulle IOP sannolikt kunna underlättas och tillåtas växa sig större.

Utredningen om idéburna aktörer i välfärden överlämnade sitt betänkande till regeringen i december 2019. Utredningen föreslår en tydlig definition av idéburna aktörer som kan användas för att identifiera och avgränsa dessa från andra aktörer i välfärdsverksamheter och andra närliggande offentligt finansierade och subventionerade verksamheter. Utredningens förslag har gått ut på remiss och bereds nu inom Regeringskansliet. Kristdemokraterna ser positivt på utredningen och förslag som kan ligga till grund för idéburna aktörer i välfärden, inklusive ett tydliggörande av hur IOP kan användas i högre grad och utvecklas.

Fler förslag för att stärka det civila samhället

Kristdemokraterna vill stärka det civila samhället genom exempelvis förbättrade ekonomiska förutsättningar och regelförenklingar.

Minska den byråkratiska bördan och öka kunskapen om civilsamhällets särart

Samhällsutvecklingen har medfört en kraftig ökning av den byråkratiska bördan för ett stort antal organisationer under de senaste decennierna, inte minst bland de mindre. Även om syftet ofta är gott, har det medfört att mer tid läggs på att styra verksamheten på ett korrekt sätt, vilket resulterar i minskad tid för själva verksamheten. Detta riskerar att kväva många av civilsamhällets viktiga bidrag till vårt samhälle. Ett exempel i utredningen ”Palett för ett stärkt civilsamhälle” på åtgärd som bör utredas för att minska den byråkratiska bördan är förslagen i en promemoria från Skatteverket, Skatte- och avgiftsfrihet vid mindre belopp (2007-11-13, dnr 131 679132-07/113). Dessa syftar bl.a. till att förenkla för ideella föreningar genom att inkomster från ideella föreningar inte ska beskattas om värdet av ersättningar och förmåner från en och samma förening under året inte överstiger 3 000 kronor. Vi ser gärna att dessa förslag utreds ytterligare.

En viktig del i att minska den byråkratiska bördan för dessa organisationer är också att kunskapsbristen om civila samhället hos det offentliga minskar och att hänsyn tas till det civila samhället på ett bättre sätt än i dag. För att säkerställa en gemensam syn inom det offentliga på hur balansen mellan samhällets sektorer ska klaras ut och vilka spelregler som ska gälla behöver arbetet med kunskapsspridningen noggrant följas upp.

Skattereduktion för gåvor

En vital del i det civila samhällets fortlevnad och i att säkerställa dess oberoende i så stor utsträckning som möjligt är gåvor från privata individer och företag. Den skattereduktion för gåvor, ofta kallat gåvoskatteavdraget, som återinfördes genom Kristdemokraternas och Moderaternas gemensamma budget 2019 innebär att staten uppmuntrar människor att skänka pengar, och bidrar därigenom till att stärka givandet som något som i sig självt är av godo. För att värna det ideella engagemanget måste staten

uppmuntra all form av hjälp. Avdragsrätten är en konkret och tydlig åtgärd som dessutom direkt kommer många människor till del. Kristdemokraterna vill nu tillsätta en utredning som syftar till att gåvor till fler typer av organisationer ska berättiga till gåvoskatteavdrag, att den undre beloppsgränsen för varje enskild gåva ska sänkas samt att administrationen ska förenklas för de berörda organisationerna. Kristdemokraterna menar också att taket ska höjas. Detta utvecklas i en annan kristdemokratisk motion, Utgiftsområde 3 Skatter, tull och exekution.

Kristdemokraterna vill se en mer självständig ideell sektor. Mindre av detaljstyrning vid bidragsgivning och mer av grundstöd. Genom en skattereduktion för gåvor ökar organisationernas självständighet. Statens påverkan inskränks till att godkänna organisationerna som får del av skattereduktionen. Det är en rimlig avvägning mellan självständighet och offentlig insyn.

Inför ett fritidskort

I Kristdemokraternas budgetalternativ avsätter vi 830 miljoner kronor 2022, 860 miljoner kronor 2023 och 880 miljoner kronor 2024 för att införa ett fritidskort till alla barn mellan årskurs 2 och 9, laddat med ett ekonomiskt stöd för deltagaravgifter i ledarledda aktiviteter i det svenska föreningslivet och kulturskolan. Stödets storlek kommer variera utifrån hushållets ekonomi. De flesta barn kommer få 500 kronor i stöd per år, men för de som finns i hushåll i ekonomisk utsatthet (där hushållet uppbär bostadsbidrag eller ekonomiskt bistånd) kommer ett betydligt större stöd – 2 400 kronor per år – finnas laddat på kortet. Syftet med reformen är att alla barn ska få goda möjligheter att delta i idrott eller annan föreningsverksamhet – nästan en miljon barn kommer att få stöd för aktiv och meningsfull fritid, varav det större stödet ges till ca 150 000 barn.

Förutom huvudsyftet att ge alla barn möjlighet till en aktiv fritid kommer reformen även att stärka föreningslivets ekonomi genom att fler barn och unga får ett incitament att delta i deras aktiviteter. Att föreningarna får tillströmning av fler barn som vill delta i deras aktiviteter kommer att vara en välkommen förstärkning av deras ekonomi. Detta utvecklas mer i Kristdemokraternas motion Utgiftsområde 17 kultur, medier, trossamfund och fritid.

En investeringsfond för ideella aktörer i välfärdssektorn

Under de senaste åren har den ideella sektorns insatser som utförare av välfärdstjänster ökat i absoluta termer. Men som andel av helheten har de minskat. Samtidigt vet vi att många av de idéburna organisationerna har såväl ett stort förtroende hos allmänheten som en vilja att växa.

Ett av problemen som de ideella aktörerna lyft fram är kapitalförsörjningen. Enkelt uttryckt är bankernas bedömningssystem vid utlåning anpassat för ekonomiska vinstkalkyler i aktiebolag, inte för ideella organisationer vars verksamhet baseras mer på värderingar och återinvesteringar i verksamheten. Av Famnas medlemsorganisationer uppger drygt 40 procent av medlemmarna att kapitalbrist är det största tillväxthindret. Motsvarande siffra i Småföretagsbarometern är ca 4 procent. Det är tydligt att varken det traditionella banksystemet eller t.ex. Almi har kunnat möta de behov som många idéburna non-profit-företag möter, detta trots att dessa organisationer eller sociala företag ofta har en både långsiktig och bärkraftig verksamhet.

Detta måste vi råda bot på, och en möjlighet är en statlig investeringsfond, på liknande sätt som har skett i Storbritannien genom Big Society Capital. Tanken är att

medel från fonden ska kunna användas för s.k. sociala investeringar. Det kan bl.a. handla om lån med något lägre traditionella avkastningskrav. En klumpsumma skulle kunna avsättas och då som ett engångsvis anslag i statsbudgeten eller inom Tillväxtverkets ram. Frågan bör övervägas vidare.

Trossamfundens viktiga roll i samhället

Sedan lång tid tillbaka ges ett offentligt stöd till trossamfunden. De är en viktig del av det civila samhället. Trossamfunden utgör ett unikt bidrag i integrationsprocessen och gör ofta stora samhällsinsatser t.ex. genom stöd till utsatta grupper och barn- och ungdomsverksamhet. De fyller också en viktig funktion genom sitt arbete med andlig vård inom sjukvården, där många trossamfund finns närvarande för människor i svåra stunder.

Sverige är ett land där religionen spelar en viktig roll för många, inte minst många nya svenskar. Här har trossamfunden en viktig roll att spela genom att i sin verksamhet bidra till större förståelse, till kunskap om och respekt för olika trosinriktningar i vårt land. Därför är det viktigt att staten stöder deras arbete.

I motionen för utgiftsområde 17 redovisas de extra medel som Kristdemokraterna vill rikta till trossamfunden. För 2021 gav vi ett extra stöd till trossamfunden under pandemin och ett stöd som kunde användas till att förstärka skyddet av religiösa byggnader som till exempel synagogor. För 2022 välkomnar vi att regeringen nu satsar 19 miljoner på säkerhetshöjande åtgärder för trossamfund, inom utgiftsområde 1. Utöver detta vill vi tillföra ett extra stöd till trossamfunden om dels 50 miljoner kronor 2022, som en omfördelning från regeringens kultursatsning för 2022, dels 5 miljoner kronor per år som en stöttning efter pandemin. Det kan till exempel handla om att skapa mötesplatser för ensamma, generationsmöten och återstart av språkkaféer. Det är upp till trossamfunden att besluta om vad pengarna ska gå till. De statsbidrag som går till det civila samhället får under inga omständigheter gå till organisationer som är våldsbekämpande eller antidemokratiska. Ett demokratikriterium måste införas.

Kristdemokraterna vill också förbjuda utländska stater att finansiera exempelvis moskéer. Det civila samhället ska stödjas, men det är viktigt att säkra att statliga bidrag inte hamnar i orätta händer.

Idrottsrörelsens och friluftorganisationernas betydelse

En viktig del av det civila samhället är idrottsrörelsen. Att få motionera själv eller tillsammans med andra medverkar till livskvalitet. Hälsan förbättras genom regelbunden motion. Den sociala gemenskap som finns i att gemensamt idrotta är också viktig. Friluftorganisationerna spelar en särskild roll genom att medverka till motion och aktiviteter utomhus och värnandet om vår natur. Att få vistas ute i naturen ger många positiva upplevelser på en gång – upplevelser som också medverkar till stärkt livskvalitet.

I idrottsrörelsen finns fler än 600 000 ideella ledare som regelbundet medverkar till att barn, unga och vuxna, med eller utan funktionsnedsättning, får chans till idrottsverksamhet på alla nivåer och i hela landet. Det är en fantastisk insats som bidrar till ett starkt civilt samhälle och samhällsgemenskap. Inom friluftorganisationerna finns på liknande sätt ledare och funktionärer som bidrar till aktiviteter och upplevelser i vår natur. Sammantaget utgör idrottsrörelsen och friluftorganisationerna viktiga delar i vårt samhälle och de bidrar till samhällsnytta. Vi instämmer i att reklamskatten för idrotts-

föreningar ska avskaffas, något Kristdemokraterna drivit i flera år. Vi välkomnar regeringens satsning på idrott för 2022 för uppstart och ökat deltagande i idrott för främst barn och unga samt personer med funktionsnedsättning i anslag 13:1 Stöd till idrotten. Vi avsätter också medel för att fler ska få möjligheter till fysisk aktivitet, då Kristdemokraterna gör en satsning om 10 miljoner kronor per år till stöd för föreningar inom det civila samhället som verkar för ökad gemenskap och fysisk aktivitet för personer med funktionsnedsättning. Det är en viktig satsning inte minst efter en lång tid av pandemins konsekvenser med ensamhet och stillasittande.

Vi avsätter medel för en utbildningsatsning så att barn och vuxna i miljöer där barn befinner sig ska kunna lära sig mer om integritetsfrågor och vad man kan göra för att förhindra övergrepp. Mer om detta skriver vi i vår motion för utgiftsområde 16 om skolan.

Värna civilsamhällets ställning i förhållande till näringslivet och det offentliga

Samhällsutvecklingen har gjort det allt svårare att skilja mellan civilsamhället, det offentliga och näringslivet. Under den senare tiden har såväl domstolsbeslut som myndighetsdirektiv bidragit till denna otydliga gränsdragning. Marknadsdomstolen har likställt föreningsliv med företagande, om en förening bedriver någon form av ekonomisk verksamhet. Har man någon hantering av pengar så jämförs detta med företag. Ett annat exempel är när Livsmedelsverket jämför ideella föreningar med livsmedelsföretag, om den ideella föreningen på något sätt hanterar livsmedel i sin verksamhet. Detta kan drabba en fotbollsklubb som säljer korb med bröd i matchpausen.

Detta är en utveckling som inte är önskvärd. En utredare bör därför se över gråzonerna för att därefter presentera förslag som på ett tydligt sätt värnar civilsamhällets ställning.

Utöka möjligheten till reducerade arbetsgivaravgifter för föreningar

Idag är ersättningar till idrottsutövare, tränare eller tävlingsfunktionärer i idrottsföreningar skattemässigt gynnade genom att föreningen inte behöver betala arbetsgivaravgifter om ersättningen till dessa understiger ett halvt prisbasbelopp. Kristdemokraterna verkar för att denna skattelättnad även ska gälla aktiva inom föreningar utanför idrotten.

God tillgång till service

På små orter behövs även betalningslösningar som innefattar tillgång till kontanter. Insättnings- och uttagsmöjligheter av kontanter är viktiga för privatpersoner, föreningar och företag. Efter att regeringen utifrån sänkta ambitioner reducerade anslaget 2:3 Grundläggande betaltjänster på utgiftsområde 22 med 8 miljoner kronor 2020, har regeringen nu glädjande höjt anslaget med tre miljoner. Post- och telestyrelsen har till följd av de tidigare nedskärningarna tvingats konstatera att infrastrukturen för kontanter är sårbar. Kristdemokraterna söker istället upprätthålla ambitionen om en bibehållen infrastruktur för kontanter. Det är en viktig fråga för det civila samhället.

Sociala utfallsinvesteringar

Kommuner och regioner brottas i dag med ett växande utanförskap, integrationsutmaningar och ett alltmer utmanande tryck på välfärden. Samtidigt finns det externa

aktörer som vill vara med och bidra med kapital till sociala investeringar och effektiva lösningar på samhällsproblem. En variant av detta är sociala utfallskontrakt, en lösning som prövats framgångsrikt i främst Storbritannien och USA. I sociala utfallsinvesteringar investerar en extern finansiär pengar i ett offentligt socialt projekt för att uppnå definierade mål som motsvarar mänskliga och ekonomiska vinster för den offentliga parten.

En social utfallsinvestering börjar med att en offentlig part (kommun och region) identifierar ett problem i samhället som den vill lösa genom att investera inom det området. Förhoppningen är att detta ska leda till framtida kostnadsbesparingar för den offentliga parten. Steg två är att hitta extern finansiering för projektet, vilket görs genom att locka kapital från privata aktörer. Således står inte skattebetalarna för investeringen. Steg tre är sedan att formulera målen och vilka utfall som förväntas för att projektet ska anses som lyckat. Utifrån forskning och beprövad metodik tas ett åtgärdsprogram fram för att möta det identifierade problemet.

I det sista steget sker en utvärdering för att klargöra om projektet skapat sociala förbättringar och, i så fall, ekonomiska besparingar för den offentliga parten. Om utvärderingen kan påvisa att kostnader till området minskat, återbetalas delar av eller hela beloppet till finansiären. Uppstår långsiktiga vinster kommer också finansiären att få avkastning i likhet med de besparingar projektet inbringat till den offentliga parten. Tidigare utfallsinvesteringar har exempelvis syftat till att minska risken för att barn och ungdomar ska hamna hos socialtjänsten eller i fängelse. Även folkhälsoförbättrande projekt för att minska problem med astma har genomförts.

Roland Utbult (KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD)

Pia Steensland (KD)

Christian Carlsson (KD)